

YEMEK KARTINDA YENİ DÖNEM:

HAYIR MI

ŞER Mİ?

Yemek kartı sektöründe kafalar hayli karışık... Zira meclise sunulan torba yasa teklifindeki “Yemek ödemelerinde restoran, lokanta ve yemek kartı kullanma zorunluluğunun kaldırılması” maddesi, şirketlerin yemek bedelini maaşa ilave ederek ödemesinin de önünü açıyor... Bu durum yemek bütçesini diğer ihtiyaçlar için de kullanılabilir hale getirirken olası kararın pazardaki dengeleri değiştirmesine kesin gözüyle bakılıyor. Peki, Cumhurbaşkanı'nın sürpriz çıkışıyla gündeme gelen değişiklik yemek kartı sektörünü nasıl etkileyecek? Çalışanlar konuyla ilgili ne düşünüyor? Yanıtlar Marketing Türkiye için PRAGMA'nın gerçekleştirdiği “Yemek Kartlarında Yeni Dönem” araştırmasında...

C umhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yemek kartıyla verilen yemek ücretinin, yeni dönemde vergiden muaf olarak, nakit şekilde de verilebileceğini açıklamasının ardından konu meclis gündemine taşındı ve tabiri caizse yer yerinden oynadı... Yemek kartları ne zamandır restoranlara kesilen yüksek komisyon oranı ve buna bağlı olarak işletmeci şirketlerle yaşanan anlaşmazlıklarla tartışmaların odağındaydı. Düzenlemeye göre komisyon oranından memnun olamayan şirketler yemek kartıyla ödeme yapmak yerine bu ücreti çalışanlarına nakit olarak verebilecek.

Gözler meclisten çıkacak karardayken gerek restoran gerek yemek kartı sektörü tarafında kafalar karışık... Yemek kartı sektörü küçülme tehlikesinden restoranlar ise müşteri kaybetmekten endişeli.

Yemek ücretleri maaşın içinde erir mi?

Elbette bir de işin çalışan boyutu var. Şimdiye kadar yemek kartına ayrıca yatan yemek ücretinin zaman içinde maaşların içinde eriyeceğini ve sonunda da yok alacağını düşünenler çoğunlukta. Öte yandan marketlerde harcansa bile

kartlara yüklenen bakiyeler nihayetinde gıda alışverişinde kullanılıyordu. Çalışanların yemek ödeneğini gıda dışı alanlarda kullanması, çalışanların sağlıklı beslenmesi konusunda da sıkıntılara neden olabilecek gibi görünüyor.

Marketing Türkiye için PRAGMA Araştırma'nın gerçekleştirdiği “Yemek Kartlarında Yeni Dönem” araştırmasının sonuçları çalışanların yüzde 66'sının mevzuatın değişmesi halinde de tercihini yemek kartından yana kullanacağını gösteriyor. Yemek ücretini nakit almayı tercih eden yüzde 19'luk kesimin ise sadece yüzde 8'i söz konusu ücreti sadece yemekte harcayacağını dile getiriyor...

YÜZDE 81 YEMEK KARTI KULLANIYOR

Çalışanların öğle yemeği alternatifleri

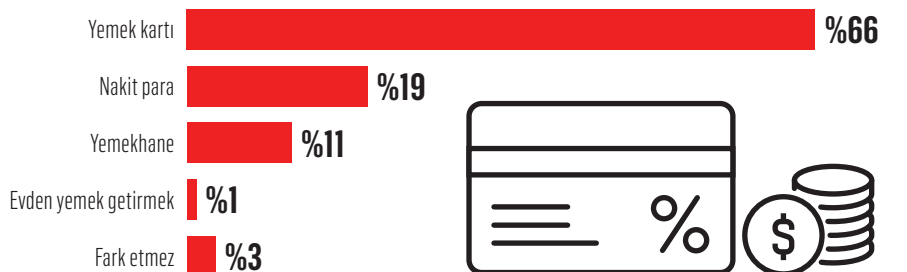
Yemek kartı	Yemekhane hizmeti	Nakit para	Şirket öğle yemeği sağlamıyor
%81	%41	%31	%1
Ortalama ayda 1.098 Türk Lirası yükleniyor		Ortalama ayda 1.043 Türk Lirası veriliyor	

Araştırmaya katılan çalışanların yüzde 81'i öğle yemeği için işverenin verdiği yemek kartlarını kullandığını belirtiyor. Katılımcıların üçte biri ise şirketlerinden yemek için nakit para aldığını ifade ediyor.

YÜZDE 66'NIN TERCİHİ YEMEK KARTI

Çalışanlara ortalama aylık olarak ödenen nakit yemek ücreti 1.430 TL civarında. Yemek kartı kullananlara ise ayda 1.098 TL bakiye yükleniyor. Bu tartışmalı gündemde araştırmanın en can alıcı sorusu da “Yemek ödeneğini nasıl almayı tercih edersiniz?” oluyor. Araştırmaya katılan çalışanların yüzde 66 gibi yüksek oranı yemek kartını tercih edeceğini söylüyor. Yüzde 19 nakit para almayı, yüzde 11 yemekhane yemek, yüzde 1 evden yemek getirmeyi tercih edeceğini belirtiyor. Yüzde 3'lük kesim ise tüm bu seçenekler arasında fark görmüyor.

Çalışanların öğle yemeği tercihi

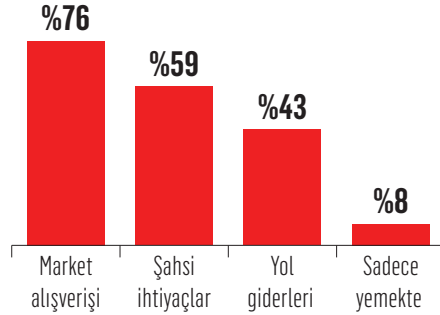

NAKİT YEMEK ÖDENEĞİ YEMEĞE HARCANMAYACAK

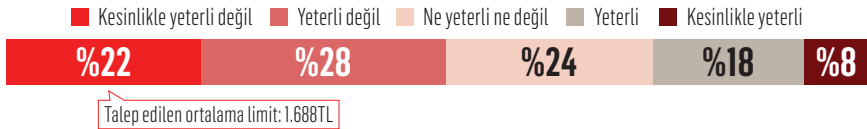
Nakit para tercih edeceğini belirten çalışanların yüzde 76'sı alacağı parayı market alışverişinde, yüzde 59'u şahsi ihtiyaçları için, yüzde 43'ü yol giderlerini karşılamak için kullanacağını söylüyor. Sadece yüzde 8'lik kesimin tutarı yemek için harcayacağını belirtmesi ise çalışanların önemli bir kısmının temel ihtiyacı olan beslenmeyi gözden çıkarabilecek durumda olduğunu ortaya koyuyor.

Nakit olarak ödenen yemek ücreti nereye harcanacak?

KART BAKİYELERİ YETERSİZ

Yemek kartlarının yeterliliği

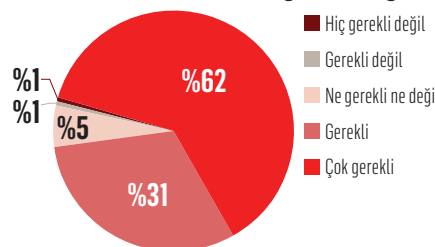

Kartlara yüklenen ortalama miktar çalışanların yarısı tarafından yeterli bulunmuyor. Miktarı yeterli bulmayanlar ortalama 600 TL'lik bir artış olmasını gerektiğini düşünüyor. Çalışanların dörtte biri yemek kartını iş saatleri dışında da kullanmak istiyor. Kartlar yemek dışında en çok market alışverişinde kullanılıyor. Yemek kartının en önemli özellikleri sorulduğunda kartın geçerli olduğu marketlerin çeşitliliği başı çekerken, restoran çeşitliliği, online alışveriş imkanı, gibi kriterlerin önem düzeyinin birbirine oldukça yakın olduğu görülüyor.

YÜZDE 62'YE GÖRE YEMEK KARTI "ÇOK" GEREKLİ

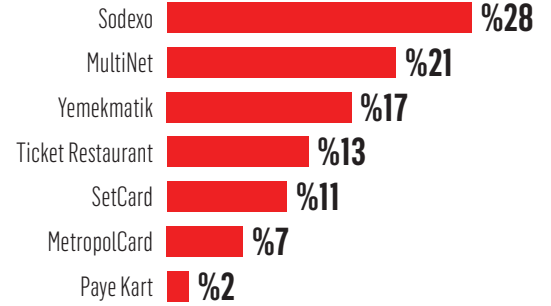
Yemek kartının "çok gerekli" olduğunu düşünenlerin oranı 62 iken "gerekli" olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 31... Yani çalışanların yüzde 93'ü yemek kartının işlevsel olduğunu düşünürken sadece yüzde 5'lik bir kesim "Yemek kartı olmasa da olur" diyor. Kalan yüzde 2 ise yemek kartının gerekli olmadığını düşünüyor.

Yemek kartlarının gerekliliği

EN ÇOK KULLANILAN KART SODEXO

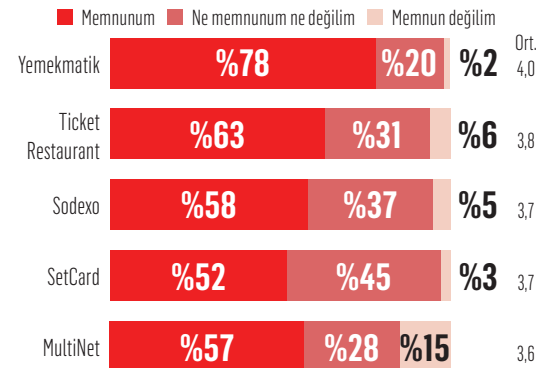
Kullanılan yemek kartları

Çalışanlara kullandıkları yemek kartı sorulduğunda listenin başında yüzde 28 ile Sodexo geliyor. Onu, MultiNet (yüzde 21), Yemekmatik (yüzde 17), Ticket Restaurant (yüzde 13), Setcard (yüzde 11), MetropolCard (yüzde 7) ve Paye Kart (yüzde 2) takip ediyor.

EN ÇOK MEMNUN OLUNAN KART YEMEKMATİK

Yemek Kartlarından Memnuniyet*

Araştırma sonuçlarına göre kullanıcıların kullanılmaktan en çok memnun oldukları yemek kartı Yemekmatik (yüzde 78). Onu yüzde 68 ile Ticket Restaurant, yüzde 58 ile Sodexo, yüzde 57 ile MultiNet, yüzde 52 ile Setcard takip ediyor.

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Marketing Türkiye için PRAGMA'nın gerçekleştirdiği "Yemek Kartlarında Yeni Dönem" araştırması, 10-16 Ekim 2022 tarihleri arasında online araştırma metodolojisiyle gerçekleştirildi. Örneklem oluşturma için PRAGMA Panel'in katılımcılarından yararlanıldı. Araştırmada, üç büyük ilde rassal olarak 20-59 yaş arası 400 tam çalışana ulaşıldı. Araştırmaya katılanların yarısı İstanbul, yüzde 25 Ankara ve yüzde 25 İzmir olmak üzere üç büyük ilde ikamet ediyor.

Ozan Bingöl
Vergi Uzman

TEKLİF YEMEK ÜCRETİNİ YOK EDEBİLİR

✓ Teklifte yer alan düzenleme ilk aşamada çalışan bakımından faydalı görünse de orta ve uzun vadede yemek istisnası ücretin içinde eriyerek fiilen anlamsızlaşma riski taşıyor. Maaşın içinde eriyen nakdi yemek bedeli nedeniyle çalışan daha önceki düzenleme uyarınca maaşına ek olarak aldığı yemek kartı imkanını da kaybetmiş olacak. Bu ödenek, çalışanın SGK prim miktarını ve uzun vadede emeklilikteki özlük haklarını da olumsuz yönde etkileyecek.

✓ Nakdi tutarı çalışanın beslenmesi için harcama garantisi yok. Bu parayı kendi önceliklerine göre beslenme dışındaki alanlara aktarması söz konusu. Esas olarak çalışanın sağlıklı ve düzenli beslenmesi amacıyla matuf olarak ihdas edilen "yemek bedeli istisnası"nın amacıyla çelişecek, istisna amaç ve bağlamından koparılmış olacak.

✓ Ayrıca bu tutarın farklı amaçlarla kullanılması restoran, büfe ve kafe gibi iş yerlerini önemli sayıda müşteri kaybetme riski altına sokacak. Ciro sununun önemli bir kısmını yemek kartı müşterilerinden elde eden pek çok küçük işletme kepenk indirme, bu işletmelerin çalışanları ise işini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalacak.

✓ Diğer önemli konu ise kayıt dışı ekonomi. Yemek kartı sektörünün büyüklüğü yıllık 20 milyar TL civarında. Dolayısıyla yemek kartı uygulaması sayesinde 20 milyar liralık harcama kayıt altına alınıyor. Bu tutar zincirleme olarak ileriye ve geriye doğru, kayıtlı sistemi teşvik ediyor. Nakden yapılacak yemek bedeli ödemelerinde bu kayıt düzeni dejenere olabilir. Bu ise önemli ölçüde KDV, Gelir ve Kurumlar Vergisi kaybına sebebiyet verebilir.

✓ Daha önce işyerinde yemek sunma veya yemek kartıyla yemek sağlayan işyerleri çalışanların maaşının bu istisnaya isabet eden kısmını yemek bedeli ödemesi olarak gösterecek ve bu durum çalışanın aleyhine uygulamalarla aynı zamanda kanunun vergi/ sosyal güvenlik prim kaybına yol açacak.

Prof. Dr. Doğan Argun
Marmara Üniversitesi
İşletme Bölümü,
Muhasebe ve
Finansman Anabilim Dalı

YEMEK KARTI ŞİRKETLERİ YENİ STRATEJİLER GELİŞTİREBİLİR

✓ Mevcut ekonomik koşullar göz önüne alındığında çalışanlar, aldıkları nakit yemek ücretlerinin tamamını kullanmayıp tasarruf etme yoluna gidebilirler. Nakit yemek ücretinin bir kısmının tasarruf edilmesi yoluna gidilmesi yetersiz beslenme sonucunu doğurabilir, yani günlük sağlıklı beslenme ihtiyacından yoksun kalma gibi sorunlar ortaya çıkabilir. Bu durum aynı zamanda çalışma verimini olumsuz yönde etkiler.

✓ İşveren açısından bakıldığında personel verim düşüklüğünün işverenin müşterilerine olumsuz yansımaları müşteriler nezdinde hatalı işlemler yapılmasını ve sonuçta işverenin müşteri kaybına yol açabilir. Yemek ücretlerinin nakit olarak ödenmesinin olası sonuçlarına yemek kartı şirketleri açısından bakıldığında olumsuz sayılabilecek en önemli sonuç bu şirketlerde müşteri kayıpları oluşması ve bu sektörde istihdam edilen personelin kısmen işten çıkarılması olacaktır.

✓ Yemek kartı şirketleri bu yeni uygulama karşısında bazı yeni stratejiler geliştirerek ve sistemde kalmayı sağlayacak uygulamalara ağırlık vererek örneğin aynı ya da nakdi promosyonlar, gıda bankacılığı uygulamasına benzer uygulamaları devreye alarak sistemi cazip hale getirebilme konusunda politikalar geliştirebilirler. Sonuç olarak yemek kartı şirketlerinin işverenlerle birlikte sistemde kalmayı sağlayıcı ortak stratejiler geliştirmeleri hem kendilerinin hem de reel sektör işverenlerinin faydalarına olacağı inancındayım.

